

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 18.3.2020
JOIN(2020) 7 final

**ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

Idapartnerluse poliitika pärast 2020. aastat

Vastupanuvõime tugevdamine – idapartnerlus, mis toob kasu kõigile

{SWD(2020) 56 final}

1. SISSEJUHATUS

Idapartnerlus on Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ning Armeenia, Aserbaidžani, Valgevene, Gruusia, Moldova Vabariigi¹ ja Ukraina (edaspidi „partnerriigid“) ühisalgatus. 2009. aastal alguse saanud idapartnerlus on strateegiline ja suurte eesmärkidega koostöövorm, mis põhineb ühistel väärtustel ja reeglitel, vastastikustel huvidel ja kohustustel ning jagatud omanikutundel ja vastutusel. Selle eesmärk on tugevdada ja süvendada poliitilisi ja majandussuhteid ELi, selle liikmesriikide ning partnerriikide vahel ning see aitab neil saavutada korraga nii ökoloogilist kui ka digitaalset üleminekut. Idapartnerlusega toetatakse paljude ülemaailmsete poliitiliste eesmärkide, sealhulgas Pariisi kliimakokkuleppe ja ÜRO 2030. aasta tegevuskava ning selle kestliku arengu eesmärkide saavutamist. See aitab saavutada üldist eesmärki suurendada ELi naaberriikide stabiilsust, jõukust ja vastupanuvõimet, nagu on sätestatud Euroopa Liidu **üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias**² ning **Euroopa naabruspoliitika 2015. aasta ülevaates**. Idapartnerlus on täielikult kooskõlas Euroopa Komisjoni **2019.–2024. aasta poliitiliste suunistega**³. Samuti on selles arvesse võetud komisjoni kõiki asjakohaseid juhtalgatusi⁴.

Idapartnerlusel on pikka aega olnud oluline roll **ELi ja partnerriikide lähendamisel**. 2017. aasta novembris Brüsselis toimunud idapartnerluse tippkohtumine tähistas uut lähenemisviisi – vastu võeti ühine reformikava „**2020. aastaks seatud 20 eesmärki**“. Ambitsioonikas töökavas keskenduti käegakatsutavate tulemuste saavutamisele kohapeal ja **inimeste elu parandamisele** neljas peamises poliitikavaldkonnas: 1) tugevam majandus; 2) tugevam avaliku sektori juhtimine; 3) tugevam ühenduvus; ja 4) tugevam ühiskond koos soolise võrdõiguslikkuse, kodanikuühiskonna, meedia ja strateegilise kommunikatsiooni valdkonnaüleste eesmärkidega.

Idapartnerluse eesmärgiks on endiselt rajada ühistele väärtustele toetuv ala, kus valitseb demokraatia, jõukus, stabiilsus ja tihe koostöö. ELi strateegiline huvi on kanda jätkuvalt oma rolli ülemaailmse inimõigusi ja demokraatiat toetava välistegevuse liidrina, sealhulgas idapartnerluses. Inimõiguste austamine on vastupidava, kaasava ja demokraatliku ühiskonna olemuslik osa. Seepärast keskendutakse ka edaspidi praeguste eesmärkidega seotud seni lahendamata probleemidele, eelkõige õigusriigi, inimõiguste kaitse, korrupsiooni ja diskrimineerimise vastase võitluse, sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna rolli ning võrdõiguslikkuse edendamise valdkonnas. ELi stiimulipõhine lähenemisviis („rohke eest rohkem“ ja „vähema eest vähem“) on ka edaspidi kasulik neile partnerriikidele, kes reformidega kõige kiiremini edasi liiguvad. Idapartnerluse tulevane poliitiline lähenemisviis peaks tuginema juba kokkulepitud ülesannetele, eesmärkidele, põhimõtetele ja koostöövaldkondadele.

Pidev tähelepanu idapartnerlusriikidele on endiselt üks ELi peamisi prioriteete. Idapartnerluspoliitika uuendatud dünaamika suurendab seda tähelepanu, rõhutades vastastikku kasuliku koostöö olulisust. See võimaldab tihendada kahe- ja mitmepoolseid poliitilisi suhteid kõigi idapartneritega. Peale selle täiendab idapartnerluse piirkond tänu Euroopa Liidu, Aasia ja laiema naabruskonna vahelisele asukohale väärtuslikul moel ELi välispoliitikat, eelkõige arvestades seda, et ELi majanduslikud, ühiskondlikud ja strateegilised suhted naabritega on väga erinevad. Teiste piirkondlike ja ülemaailmsete jõudude kohalolek ja huvid ning

---

¹ Edaspidi „Moldova“.

² https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf

³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_et.pdf

⁴ Muu hulgas järgmised teatised: „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640), „Euroopa digituleviku kujundamine (COM(2020) 67)“, „Uus Euroopa tööstusstrateegia“ (COM(2020) 102) ja „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020) 152).

kultuurilised ja geograafilised sidemed Kesk-Aasiaga kujutavad endast lisavõimalusi arendada vastastikku kasulikke sidemeid laiema naabruskonnaga. ELi tegevust selles piirkonnas täiendavad muude valdkondade poliitika ja algatused, nagu põhjamõõde ja Musta mere sünergia.

2019. aasta mais algatas Euroopa Komisjon idapartnerluse tulevikku käsitleva konsultatsiooni. Euroopa Ülemkogu kiitis selle lähenemisviisi heaks 2019. aasta juunis.

Konsultatsioon kestis 2019. aasta oktoobri lõpuni. See oli laiaulatuslik ja kaasav ning selle käigus koguti üle 200 kirjaliku vastuse, muu hulgas idapartnerluse struktureeritud konsultatsioonide veebisaidi kaudu. Arvamusi esitasid peaaegu kõik ELi liikmesriigid ja partnerriigid, samuti Euroopa Parlament, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee. Osalesid ka Euroopa Investeerimispank, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank ning muud rahvusvahelised finantseerimisasutused ning mitmesugused sidusrühmad, nagu kodanikuühiskonna organisatsioonid (sealhulgas idapartnerluse kodanikuühenduste foorum), mõttekojad, akadeemilised asutused ja äriorganisatsioonid. Arvesse võeti idapartnerluse noortefoorumi ja Euroopa noortesaadikute soovitusi.

Käesolevas ühisteatises tuginetakse ka **kõigis kuues partnerriigis** ja paljudes ELi liikmesriikides **toimunud konsultatsioonide** käigus saadud tagasisidele. Samuti on analüüsitud idapartnerluse praeguste struktuuriüksuste platvormidel ja koosolekutel ning nendega seotud kohtumistel toimunud arutelusid.

Üldiselt ollakse üksmeelel, et **praegune idapartnerluse poliitikaraamistik on tugev ja toob inimestele käegakatsutavaid tulemusi**. Ühisteatises kirjeldatakse, kuidas lahendada **ühiseid probleeme** ja kuidas kavatses EL tulevikus partnerriikidega eri poliitikavaldkondades koostööd teha. Konsultatsioonide tulemuste põhjal esitatakse käesolevas dokumendis **idapartnerluse uued pikaajalised poliitilised eesmärgid 2020. aastale järgnevaks perioodiks** ning esitatakse meetmed, mille abil **tugevdada vastupanuvõimet, edendada kestlikku arengut ja saavutada ühiskonnale käegakatsutavaid tulemusi**.

2. IDAPARTNERLUSE PEAMISED SAAVUTUSED

2015. aastal kiitsid ELi liikmesriigid ja partnerriigid heaks **Euroopa naabruspoliitika** läbivaatamise ELi üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia raames. Nad kutsusid üles võtma paremini arvesse riikidevahelisi **erinevusi**, suurendama **isevastutust, keskendumat** konkreetsetele eesmärkidele ja olema **paindlikum**. Konsultatsioon näitas, et idapartnerlus on need eesmärgid üldjoontes saavutanud.

Riikidevaheliste **erinevuste arvessevõtmiseks** on partnerluse arendamisel tähelepanu pööratud iga partneri konkreetsetele huvidele, eesmärkidele ja edusammudele. ELi ja iga partnerriigi vahel on sõlmitud uued kaugeleulatuvad poliitilised ja majanduslikud kahepoolsed kokkulepped. Suhetes Gruusia, Moldova ja Ukrainaga juhitudakse assotsieerimislepingutest ning põhjalikest ja laiaulatuslikest vabakaubanduslepingutest. Nende ambitsioonikate lepingute täieliku rakendamise tagamiseks leppisid need kolm riiki kokku, et koostavad nn assotsieerimiskavad lühikese ja keskmise tähtajaga koostööprioriteetide alusel. ELi ja nende riikide vahel on kehtestatud viisavaba reisimise kord, et hõlbustada inimeste piiriülest liikumist. Kõik kolm riiki on täielikult rakendanud tagasivõtulepingud.

ELi suhteid Armeeniaga raamib ulatuslik ja laiendatud partnerlusleping ning käimas on läbirääkimised uue lepingu sõlmimiseks Aserbaidžaaniga. Koostöö nende kahe riigiga põhineb kokkulepitud partnerlusprioriteetidel. Suhteid Valgevenega edendavad valdkondlikud dialoogid ning samal ajal on käimas läbirääkimised partnerlusprioriteetide üle. Armeenia, Aserbaidžaaniga ja Valgevenega sõlmitud viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingud on aidanud palju kaasa inimeste reisimisele nendes riikides.

Selleks et julgustada partnerriike suuremale **isevastutusele**, on EL **muutnud** nendega suhtlemise viisi. Mõju suurendamiseks on ELi toetus nihkunud projektipõhiselt finantsabilt tõeliselt ümberkujundava **reformipoliitika** toetamisele. Selle uue lähenemisviisiga on toodud inimestele käegakatsutavat kasu, näiteks toetades detsentraliseerimist Ukrainas ning kõrgetasemelisi energiatõhususe algatusi Armeenias, Gruusias ja Ukrainas.

EL on tugevdanud koostööd partnerriikide reformide eest vastutajatega. Koos riiklike ametiasutustega on EL ja selle liikmesriigid astunud olulisi samme, et tagada võimaluse korral **ühine kavandamine**. See tagab tulemuslikuma ühise reageerimise partnerriikide vajadustele, muutes koostöö vähem killustatuks ning seega sidusamaks ja mõjukamaks. Eduka ühise reageerimise näiteid saab tuua ka Ukrainast ja Moldovast.

EL on tihendanud strateegilist koostööd **rahvusvaheliste finantseerimisasutustega**. Riikide, piirkondade ja sektorite vaheliste dialoogide kaudu on EL ja rahvusvahelised finantseerimisasutused võimaldanud märkimisväärset toetust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEdele) ning keskkonnanahoidlikke investeringuid energiatõhususse ja munitsipaalтарistus, vähendades seeläbi energiatarbimist, saastet ja kasvuhoonegaaside heidet ning tugevdades vastupanuvõimet keskkonna- ja kliimamuutustele kogu piirkonnas.

Kodanikuühiskonna kaasamine on olnud otsustava tähtsusega reformide tulemuslikkuse tagamisel, kuna see on suurendanud avalikku vastutust, edendanud inimõigusi ja kohalikku arengut ning taganud teenuste osutamise kogu elanikkonnale, sealhulgas haavatavatele rühmadele. EL on etendanud olulist rolli kodanikuühiskonna toetamisel ning see on omakorda edendanud sotsiaalset innovatsiooni ja aidanud luua reformikoalitsioone riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Konsultatsiooni käigus saadud vastustes rõhutatakse, kui oluline on **keskenduda** ühises poliitikas konkreetsetele eesmärkidele. 2017. aasta novembris toimunud idapartnerluse tippkohtumisel ELi liikmesriikide ja partnerriikide kinnitatud reformikavas „2020. aastaks seatud 20 eesmärki“ on sätestatud ühine tulemustele suunatud tegevuskava, et koostöö keskenduks konkreetsetele eesmärkidele.

Uue Euroopa naabruspoliitika sõnastamisel rõhutati vajadust suurema **paindlikkuse** järele, et võimaldada ELil ja partnerriikidel reageerida pidevalt muutuvatele vajadustele ja oludele. Toetuse ja mõju suurendamiseks on EL: i) tugevdanud koostööd rahvusvaheliste finantseerimisasutustega välisinvesteeringute kava ja struktuurireformi rahastu kaudu; ii) ajakohastanud ja strateegiliselt ühtlustanud oma tehnilise abi vahendeid (TAIEX ja mestimine) individuaalselt kohandatud toetuste jaoks ning iii) kohandanud oma institutsioonilisi struktuure, et paremini reageerida uutele probleemidele. Näiteks Ukraina toetusrühm on ainulaadne struktuur, mis koondab Euroopa Komisjoni ja ELi liikmesriikide eksperditeadmisi, et lahendada Ukraina peamisi probleeme. Euroopa välis teenistuse idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühm, mis loodi vastavalt Euroopa Ülemkogu 2015. aasta märtsi järeldustele väärinfoga võitlemise kohta, on samuti aidanud muuta ELi teabevahetust ja kuvandit piirkonnas strateegiliseks ja mõjukaks.

3. IDAPARTNERLUSPOLIITIKA TULEVIK

Konsultatsiooni kohaselt valitseb laialdane üksmeel, et reformikava „2020. aastaks seatud 20 eesmärki“ annab ühiskonnale käegakatsutavaid tulemusi. See on aidanud mõjutada neljast prioriteetsest valdkonnast kolme: **tugevam majandus, tugevam ühenduvus ja tugevam ühiskond**. Tugevama juhtimise saavutamiseks on enamikus partnerriikides esialgu rajatud tõhusaid ja kasutajasõbralikke avalikke teenuseid pakkuvaid ühtseid kontaktpunkte ning elektroonilisi varade deklareerimise süsteeme.

ELi liikmesriigid, enamik partnerriike ja kodanikuühiskonna esindajad rõhutavad **vajadust märkimisväärselt parandada tulemusi avaliku sektori juhtimises, eelkõige küsimustes,**

mis puudutavad õigusriiki, võitlust korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu ning sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna rolli. Avaliku sektori parem juhtimine on otseselt seotud kestliku majandusarenguga. **Õiguskindlus ja toimivad demokraatlikud institutsioonid on võtmetähtsusega investeeringute ligimeelitamisel, poliitilise stabiilsuse ja õigusriigi reformide toetamisel ning sotsiaal-majandusliku integreerimise edendamisel.** Seetõttu pannakse ka edasises poliitikas pearõhk tulemustele suunatud tegevuskavale, mida toetab professionaalselt sõltumatu ja kvaliteetne **ametlik statistika** edusammude jälgimiseks ja tõendus põhiste otsuste tegemiseks.

Stiimulipõhise lähenemisviisi kasutamiseks on konkreetsete reformiprioriteetide kohta vaja selgemaid suuniseid koos objektiivsete, täpsete, üksikasjalike ja kontrollitavate sihttasemetega. Reformide edenemine peaks rahastamist ja investeeringuid suurendama. Tõsine või pikaajaline seisak või isegi tagasilangus reformide rakendamisel peaks viima ELi rahastuse vähendamiseni, välja arvatud kodanikuühiskonna toetamise valdkonnas.

Konsultatsioon näitas kõigi partnerriikide ilmselt soovi **kohandada partnerlust veelgi enam vastavalt iga partnerriigi huvidele, ambitsioonitasemele ja edusammudele.** Assotsieerunud riikidel on suured ootused seoses osalemisega assotsieerimislepingutes ning põhjalikes ja laiaulatuslikes vabakaubanduslepingutes kokku lepitud ühisalgatustes, et kogu oma potentsiaali võimalikult hästi kasutada.

Kahepoolne koostöö on endiselt **parim võimalus jõuda konkreetsele partnerile enim sobivate lahendusteni.** Kahepoolsete lepingute rakendamist kiirendatakse ja täiendatakse **tihedama valdkondliku koostöö ja teabevahetusega huvitatud partnerriikide vahel.** EL jätkab toetuse pakkumist kahepoolsetel, piirkondlikel ja mitut riiki hõlmavatel foorumitel, sealhulgas sihtotstarbelise valdkondliku abi andmist kooskõlas kaasamise ja erinevuste arvestamise põhimõtetega. Peale selle on idapartnerlus jätkuvalt **paindlik ja kaasav,** võimaldades riikidel **tegeleda koos ühiste ja üleilmsete probleemidega** paljudes valdkondades, et edendada piirkondlikku **integreerumist.**

Toetudes idapartnerluse peamistele saavutustele ning tunnustades **vastupanuvõime suurendamist olulisima poliitikaraamistikuna** kooskõlas vastupanuvõime strateegilise käsitlemisega ELi välistegevuses⁵, jätkavad EL, selle liikmesriigid ja partnerriigid **koostööd idapartnerluse järgmiste pikaajaliste poliitiliste eesmärkide saavutamiseks 2020. aastale järgneval perioodil:**

- üheskoos vastupanuvõimelise, kestliku ja integreeritud majanduse poole;
- üheskoos vastutustundlike institutsioonide, õigusriigi ja julgeoleku poole;
- üheskoos keskkonna- ja kliimaalase vastupanuvõime poole;
- üheskoos vastupanuvõimelise digiülemineku poole ning
- üheskoos vastupanuvõimelise, õiglase ja kaasava ühiskonna poole.

Euroopa Komisjon on kutsunud ELi ja tema partnereid, eelkõige kogu Euroopast, üles tegelema ühiste probleemidega ja töötama tulevikus käsikäes uute poliitiliste prioriteetide kallal, et toetada ökoloogilist ja digitaalset üleminekut ning saavutada kõigile kasulik majandus, eelkõige rohkem töövõimalusi noortele ja suurem sooline võrdõiguslikkus. Neid küsimusi võetakse arvesse kõigi poliitikaeesmärkide seadmisel.

---

⁵https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/join_2017_21_fl_communication_from_commission_to_inst_en_v7_p1_916039.pdf

4. TULEVASE IDAPARTNERLUSE PEAMISED POLIITILISED EESMÄRGID

4.1. Üheskoos vastupanuvõimelise, kestliku ja integreeritud majanduse poole

Majanduse tugevdamine on võtmetegur, mille abil vastata kodanike ootustele, vähendada ebavõrdsust ja muuta partnerriigid kohaks, kus inimesed näevad endal tulevikku. Tihedamalt integreeritud majandus, mis on kaasav, kestlik ja õiglane, toob kasu kõigile. Eesmärk on luua korralikke töökohti ja majanduslikke võimalusi, mis tagaksid partnerriikides elavatele inimestele heaolu.

See hõlmab **tihedamaid kaubandussuhteid ning partnerriikide ja ELi majanduse edasist piirkondlikku ja kahepoolset integreerimist, samuti koostööd CO₂ heite järkjärguliseks vähendamiseks kliimanetraalsuse suunas, kasutades ära võimalusi, mida pakub samaaegne ökoloogiline ja digitaalne üleminek**. Tuginedes olemasolevatele assotsieerimislepingutele ning põhjalikele ja laiaulatuslikele vabakaubanduslepingutele ja muudele kaubanduslepingutele, keskendub EL koos partnerriikidega sellele, et toetada nende täielikku rakendamist maksimaalse kasuteguriga. Kooskõlas ELi uue majanduskasvu strateegia, Euroopa rohelise kokkuleppe ja digistrateegiaga toetavad EL ja partnerriigid ka edaspidi idapartnerluse riikide majanduse ajakohastamist, et muuta need konkurentsivõimelisemaks ja innovaatilisemaks. Peale selle investeerivad EL ja partnerriigid füüsilisse ühenduvusse ja taristusse (transpordis, energeetikas ja digitaalvaldkonnas) kui majandusarengu alustingimustesse. Majanduskriisi korral on EL valmis aitama partnerriikidel kaitsta makromajanduslikku stabiilsust ja stimuleerima struktuurireforme ELi makromajandusliku finantsabi programmi kaudu. Struktuurireformide toetamine, rahastamisele juurdepääsu parandamine ning VKEdede toetamine soodustavad majanduskasvu ja investeringuid. Investeeringud inimestesse, eelkõige noortesse, ning hariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni parem ühendamine erasektori vajadustega valmistavad partnerriike ette tulevaste probleemide lahendamiseks.

4.1.1. Kaubanduse ja majanduse integreerimine

Viimasel kümnendil on ELi ja idapartnerluse riikide vaheline **kaubandus peaaegu kahekordistunud**, muutes partnerriigid ELi suuruselt kümnendaks kaubanduspartneriks. **EL on suurim kaubandusblokk nelja partnerriigi** (Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova ja Ukraina) jaoks ning suuruselt teine kaubanduspartner Armeenia ja Valgevene jaoks. Need kaubandussuhted on kaasa toonud ka partnerriikidest pärit kaupade ekspordi mitmekesisustumise ja nende parema integreerimise ülemaailmsetesse väärtusahelatesse. Peale selle on Gruusiast ELi ekspordivate äriühingute arv kasvanud 46 %, Moldovast 48 % ja Ukrainast 24 %. See näitab selgelt, et idapartnerlus on vastastikku kasulik.

EL teeb ettepaneku veelgi **süvendada majandusintegratsiooni partnerriikidega ja nende vahel**, eelkõige kolme assotsieerunud riigi vahel, toetades jätkuvalt praeguste põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute täielikku rakendamist. Kahepoolsed lepingud, eelkõige põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud pakuvad kasvuvõimalusi erasektorile, samuti paremat kaitset töötajatele, paremaid töötingimusi ning kodanikele juurdepääsu ohututele ja nõuetele vastavatele toodetele. Neid eeliseid ei ole veel täielikult ära kasutatud, kuna põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute raames võetud kohustustest tulenevad reformid on alles käimas või ootavad rakendamist. See protsess hõlmab õigusaktide vastavusse viimist ELi eeskirjadega, suutlikkuse suurendamist kokkulepitud reformide rakendamiseks ja kaubanduse hõlbustamist. EL kutsub ühtlasi üles tõhustama koostööd riikidega, kellega ei ole sõlmitud põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduslepingut. Ühist huvi pakkuvad valdkondlikud kaubanduse hõlbustamise kokkulepped peaksid kõikide partnerriikide kaasamisega viima majandusintegratsiooni sammu võrra edasi. Ühe näitena jätkab EL võimaluse korral koostööd partnerriikidega volitatud ettevõtjate vastastikust tunnustamist käsitlevate lepingute sõlmimiseks.

Samuti püüab EL **teha koostööd ja luua partnerriikidega liite** asjakohastes laiemates ülemaailmsetes majandusküsimustes erinevatel mitmepoolsetel foorumitel, sealhulgas toetades praeguste Maailma Kaubandusorganisatsiooni väliste riikide ühinemist WTOga.

EL toetab üleminekut keskkonناسäästlikule majandusele selles piirkonnas. ELi eesmärk on eeskirjadel põhinev, moonutamata ja õiglane kaubandus ning investeerimine puhastesse tehnoloogiatesse, keskkonnanahoidlikesse kaupadesse ja teenustesse ning nendega seotud strateegilistesse toorainetes. EL teeb koostööd partnerriikidega, et tagada ressursidega kindlustatus ning saavutada samal ajal Pariisi kokkuleppe ja kestliku arengu eesmärgid.

Assotsieerunud riikide puhul jätkub turulepääsu järkjärguline liberaliseerimine. Peale selle on põhjalikes ja laiaulatuslikes vabakaubanduslepingutes ette nähtud nende riikide valikuline ja järkjärguline **majanduslik integreerimine** ELi siseturuga. See sõltub sellest, kui edukalt suudavad need riigid lähendada oma õigusnorme ELi õigustikule ja seda rakendada konkreetsetes valdkondades (riigihanked, tehnilised kaubandustökked, turujärelevalve, sanitaar- ja fütosanitaarmed, tolliteenused ja hea maksuhaldustava standardid).

4.1.2. Investeeringud ja rahastamisvõimalused

Viimase kümne aasta jooksul on ELi rahastusest (peamiselt kohalikus vääringus) otseselt kasu saanud üle **125 000 VKE**, kes löid või säilitasid **rohkem kui 250 000 töökohta**. Segarahastamise ja tagatiste parem kasutamine on mõju maksimeerinud, **võimendades alates 2009. aastast investeeringuid 11 miljardi euro võrra**.

Struktuurireformidel on võtmetähtsus majandusarengu toetamisel, majanduse juhtimise parandamisel, välismaiste otseinvesteeringute ligimeelitamisel ja majandusliku vastupanuvõime suurendamisel. Kaubandus ja investeeringud vajavad kestliku majandusarengu jaoks soodsaid tingimusi. Ettevõtlus- ja investeerimiskeskond peab olema lihtne, läbipaistev ja usaldusväärne. See nõuab jõupingutusi, et tagada võrdsed võimalused, parandada tööturгу ja vähendada mitteametliku töö osakaalu, parandada majandusjuhtimist ning toetada õigusriiki ehitavaid reforme, sealhulgas korrupsiooni ennetamist. Ettevõtjatele tuleb luua selge ettekujutus käimasolevast ökoloogilisest üleminekust. EL jätkab partnerriikide peamiste reformide tugevdamist, sealhulgas **välisinvesteeringute kava**⁶ ja eelkõige **struktuurireformi rahastu** kaudu.

VKEd on enamikus partnerriikides suurimad tööandjad ning ühise majanduskasvu ja innovatsiooni peamine toetaja. EL jätkab **rahastamisvõimaluste** toetamist tagatisskeemide, intressitoetuste ja investeerimisstiimulite kaudu. Seda toetust laiendatakse ka tugevama partnerluse kaudu rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, samuti Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD+) kaudu kavandatava naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi (NDICI) ning välisinvesteeringute tagatise raames. Jätkusuutlik rahastamine ja mikrorahastamine on ELi sekkumise lahutamatu osa, sealhulgas maapiirkondades, kus juurdepääs rahastamisele on eriti keeruline. Selleks et toetus võimalikult häid tulemusi annaks, analüüsib EL koos rahvusvaheliste finantseerimisasutustega investeeringute peamisi mõjuvaldkondi (sealhulgas investeeringumõju mõõdikute väljatöötamise kaudu).

Võttes arvesse tungivat vajadust suurendada jätkusuutlikke investeeringuid, tugevdab EL veelgi oma koostööd partnerriikidega, et luua kestlikku majanduskasvu toetav finantssüsteem, eelkõige selliste rahvusvaheliste foorumite kaudu nagu **kestliku rahanduse rahvusvaheline platvorm** (IPSF). EL ja partnerriigid saavad jagada parimaid tavasid ja koordineerida

⁶ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan_en

keskkonناسäästlike investeeringutega seotud jõupingutusi, nagu keskkonnahoidlikud taksonoomiad, keskkonna- ja kliimaalase teabe avalikustamine ning keskkonnahoidlike finantstoodete standardid ja märgised.

Arvestades idapartnerite kasvavaid majandus- ja kaubandussuhteid ELiga, tugevdaks **euro ulatuslikum kasutamine** nende väliskaubandussuhetes veelgi majandussuhteid ELiga ning aitaks **tagada nende riikide majandusliku ja finantsstabiilsuse**. See vähendab veelgi partnerriikide valuutariske, sealhulgas tagades, et välislaenude, reservide haldamise ja rahvusvaheliste tehingute valuutade kombinatsioon oleks paremini korrelatsioonis nende peamiste kaubandus- ja investeerimispartnerite valuutadega, toetades samal ajal **euro tugevamat rahvusvahelist rolli**. Samuti toetab EL endiselt partnerriikide jõupingutusi **ühtse euromaksete piirkonnaga (SEPA)** ühinemise kriteeriumide täitmisel.

Idufirmade vajadustele vastamiseks töötab EL koos rahvusvaheliste finantseerimisasutustega välja innovaatilise ja aruka rahastamisprogrammi (mis hõlmab omakapitali, riskikapitali, äriingeleid ja ühisrahastamist). ELi abiga tugevdatakse veelgi ettevõtlust toetavaid organisatsioone, toetatakse VKEde rahvusvahelistumist ning hõlbustatakse avaliku ja erasektori dialoogi, pöörates samal ajal tähelepanu vajadusele teadmiste ja oskuste järele, et edendada innovatsiooni, ettevõtlust ja loovust ning vastata tulevastele turuvajadustele. EL toetab jätkuvalt ettevõtlust, eelkõige naiste juhitavaid algatusi, ning julgustab rohkem noori ettevõtlusega tegelema.

Selleks et liikuda **kaasava ja õiglase majanduse suunas, mis toob kasu kõigile**, aitab EL partnerriikidel ära kasutada nende maapiirkondade majanduslikku potentsiaali, sealhulgas toetades põllumajandustootjaid ning luues tänapäeva vajadustele vastavaid ühistuid ja tootjarühmi. EL tugevdab koostööd väljaspool pealinnu ning loob sidemeid kohalike linnakeskuste ja maapiirkondade vahel. See põhineb Euroopa Komisjoni aruka spetsialiseerumise meetodikal, nagu seda kohaldatakse ELis.

4.1.3. Tugevam vastastikune ühendatus

ELi ja idapartnerluse riikide ning partnerriikide omavahelised tugevad ühendused on olulised majandusarengut, piirkondlikku integratsiooni, kaubandust ja liikuvust soodustavad tegurid. Jätkusuutlik, eeskirjadel põhinev ja turvaline ühenduvus on **esmatähtis nii ELi kui ka partnerriikide jaoks**.

Transpordivaldkonnas keskendub EL pikaajalistele **prioriteetsetele investeeringutele**, mis on esitatud **üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T)** investeerimiskavas⁷. See hõlmab maantee-, raudtee-, sadama-, sisevee- ja lennujaamarajatiste ning logistikakeskuste peamise füüsilise taristu ajakohastamist, et veelgi tugevdada ühenduvust ELi ja partnerriikide ning partnerriikide endi vahel. Seda toetatakse segarahastamise ja tagatiste abil naabruspoliitika investeerimisplatvormi raames. EL laiendab ka ELi ja rahvusvaheliste transpordistandardite kasutamist, sealhulgas liiklusohutuse valdkonnas, kooskõlas liiklusohutust käsitleva 2018. aasta idapartnerluse deklaratsiooniga⁸. Samuti tõhustatakse tööd ühise lennunduspiirkonna lepingute ja lennuohutuse valdkonnas. Hinnates idapartnerite olulisust Euroopa ja Aasia vahelise ühenduvuse jaoks, edendab ja toetab EL partnerriikide osalemist Euroopa ja Aasia ühendamise strateegia⁹ rakendamises.

⁷https://ec.europa.eu/transport/themes/international/european_neighbourhood_policy/eastern_partnership/ten-t-maps_en

⁸https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/eap_declaration_finalversion2604.pdf

⁹https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/50699/connecting-europe-asia-eu-strategy_en

Energiaühenduvuse valdkonnas jätkab EL partnerriikidega koostööd, et tugevdada piiriüleseid ja piirkondadevahelisi ühendusi. **Lõunapoolne gaasikoridor** on valmimisjärgus ja eeldatavasti transporditakse selle kaudu Aserbaidžaanist pärit gaasi ELi esimest korda 2020. aastal. Tõenduspõhist energiapoliitikat ning andmete kogumist, kasutamist ja haldamist toetatakse ka algatuse „EU4Energy“ ja energiapoliitika dialoogi kaudu. Kolme partnerriiki hõlmava energiaühenduse asutamislepingu käimasoleva muutmise eesmärk on muuta energiaühendus tõhusamaks ja säästva energia tuleviku jaoks sobivamaks. Samuti aitab EL partnerriikidel suurendada **energiajulgeolekut**, leides alternatiive nafta ja gaasi impordile, **investeerides taastuenergiasse** ja **suurendades energiatõhusust** ning soodustades usaldusväärsetel õigusaktidel põhinevat energiaturu integratsiooni.

Satelliidipõhine ühenduvus aitab kaasa arukale ja ohutule transpordile ning keskkonnahoidlikumatele linnadele ning võimaldab majanduse digitaliseerimist ja ajakohastamist. Seoses sellega aitab partnerriikidega tehtav koostöö Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisüsteemi kohaldamisala laiendamisel kaasa lennunduse ohutumaks muutmisele kooskõlas ELi õigusaktidega, kulutõhusale mere- ja raudteetranspordile ning täppispõllumajanduse edendamisele.

Sisukas **poliitiline dialoog** ja ühtse taristuprojektide registri väljatöötamine on **investeeringusportfelli** optimeerimise võti. Usaldusväärne makromajanduspoliitika ja avaliku sektori finantsjuhtimine, eelarvepoliitilise manööverdamisruumi loomine avaliku sektori investeeringutele, võrdsete võimaluste tagamine erasektori kaasamiseks, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, on vajalikud tingimused taristu jätkusuutlikkuse tagamiseks kõigis valdkondades.

4.1.4. Investeeringud inimestesse

Inimestesse investeerimine on võtmetähtsusega tulevikuks valmistumisel ning ühiskonna ja majanduse vastupanuvõime suurendamisel. Tuginedes noorte heaks tehtud tööle, teeb EL ettepaneku sõlmida **uus noortevaldkonna kokkulepe**, mis sisaldaks järgmisi elemente: i) tööturu ja haridussektori vahelise lõhe ületamine; ii) suurem toetus **noorte tööalasele konkurentsivõimele** ja **noorte ettevõtlusele**; iii) aktiivsed tööturumeetmed, nagu noortegarantii, mida kohandatakse sobivaks partnerriikide tööturgudele, ning iv) **noortele spetsialistidele suunatud liikuvus- ja vahetusprogrammi loomine idapartnerluse jaoks**, tuginedes idapartnerluse riikide noorte ametnike töövarjuna tegutsemise katseprojektile.

Strateegiliseks prioriteediks on **haridusreform**. See hõlmab muu hulgas i) avaliku sektori juhtimist ja suutlikkuse suurendamist; ii) kõigi haridus- ja koolitustasandite ajakohastamist ja innovatsiooni; iii) õigusaktide ja poliitika vastavusse viimist Euroopas toimuvaga, sealhulgas Euroopa kõrgharidusruumiga (Bologna protsess) ja Torino protsessiga kutsehariduse ja -õppe valdkonnas, ning iv) **õpetajakoolituse** tugevdamist, parimate tavade vahetamist ning nüüdisaegsete õppekavade ning õpetamis- ja õppimistavade kasutuselevõtu toetamist. **Programm „Erasmus+“**, mille kaudu jaotatakse suurem osa ELi toetusest haridus- ja koolitussüsteemide ajakohastamisele ja rahvusvahelistumisele, pakub suuremaid liikuvus- ja suutlikkuse suurendamise võimalusi kooli- ja vabahariduses. **Euroopa solidaarsuskorpuses** osalemine võimaldab noortel osaleda vabatahtlikus tegevuses või projektides, millest saavad kasu kogukonnad ja inimesed kogu Euroopas. Esimese omataolisena saab **Gruusia Euroopa koolist** uutes ruumides täieõiguslik keskkool.

Teadusuuringud ja innovatsioon on võtmetähtsusega inimväärtete ja jätkusuutlike töökohtade loomisel. EL toetab ja tugevdab jätkuvalt partnerriikide **arukat spetsialiseerumist, tehnosiiret ja innovatsioonisuutlikkust** ning nende suuremat osalemist sellistes ELi programmides nagu „Euroopa horisont“ ja COSME. Riiklikud teadus- ja innovatsioonisüsteemid peavad parandama tulemuslikkust ja konkurentsivõimet, sealhulgas **reformide** jätkamise kaudu. Toetada tuleb ELi ja partnerriikide vahelise **ühise teadmisk- ja innovatsiooniruumi** arengut, kasutades teaduslikke tõendeid teadmispõhiste töökohtade

loomiseks ja investorite ligimeelitamiseks innovaatilistesse ettevõtetesse ELis ja selle naaberriikides. Teadusuuringud, innovatsioon ja teadmussire on väga olulised ka selleks, et ajakohastada põllumajandust, mis on oluline sektor suurele osale idapartnerluse riikide elanikest. Kuna ELi üks peamisi tulevikuprioriteete on täita **Euroopa roheline kokkuleppe** tingimusi, eelkõige eesmärki saada maailma esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks, julgustatakse partnerriike kindlaks määrama teadusuuringute ja innovatsiooni prioriteete seoses kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemisega, ning looma uusi innovaatilisi ja säästvaid väärtusahelaid. Innustatakse võtma ühiseid kohustusi nende prioriteetidega tegelemiseks ja looma strateegiaid, mille alusel teha lahendused kiiresti kättesaadavaks.

Samuti toetab EL partnerriike, et aidata neil võimalikult hästi ära kasutada oma **kultuuri ja loomemajanduse** potentsiaali kestliku sotsiaalse ja majandusliku arengu mootorina. EL edendab kultuuri võtmerolli avatuse loomisel, Euroopa väärtuste kandmisel ning kultuuridevahelise dialoogi hoidmisel rahumeelsete kogukondadevaheliste suhete loomiseks ning tugevdab koostööd kultuuripärandi ja loomemajanduse, sealhulgas audiovisuaalsektori valdkonnas.

4.2. Üheskoos vastutustundlike institutsioonide, õigusriigi ja julgeoleku poole

Hea valitsemistava ja demokraatlikud institutsioonid, õigusriik, edukas korrupsioonivastane poliitika, organiseeritud kuritegevuse tõkestamine, inimõiguste ja julgeoleku austamine, sealhulgas konfliktidest mõjutatud elanikkonna toetamine, on **tugevate ja vastupanuvõimeliste riikide ja ühiskondade selgroog**. Samuti on need **toimiva turumajanduse ja kestliku majanduskasvu tähtsad eeltingimused**. Üks peamisi tegureid soodsa ärikliima tagamisel ja välismaiste otseinvesteeringute ligimeelitamisel on ennekõike õigusriik.

Tulevikku vaadates on vaja uut pühendumist partnerluse põhialustele, et senistest saavutustest kaugemale minna. ELi toetus vastupanuvõimeliste institutsioonidele, õigusriigile ja julgeolekule hõlmab eelkõige järgmist: i) pakkuda välja viise kohtureformide mõju paremaks hindamiseks; ii) kaaluda abi üle otsustamisel edusamme õigusriigialaste reformide rakendamisel; iii) taaselavdada ELi toetust korrupsiooni ja majanduskuritegevuse tõkestamisele; iv) parandada piiriülest koostööd, et kaitsta inimesi paremini organiseeritud kuritegevuse eest, ning v) suurendada toetust julgeolekualastele dialoogidele ja koostööle.

4.2.1. Kohtureformid

Tulevased reformid peaksid põhinema vastavusel **Euroopa standarditega**. Kasutusele tuleks võtta **terviklik lähenemisviis**, mis hõlmab prokuratuuri ja õiguskaitseasutusi. Kohtute ja prokuratuuri **sõltumatus ja vastutustundlikkus** on kontrolli- ja tasakaalustussüsteemis esmatahtsad ja aitavad tagada, et kõigis riigiasutustes järgitakse seadusi ning et kõigil kodanikel on juurdepääs õigusemõistmisele ja nad saavad oma õigusi täiel määral kasutada.

EL julgustab rahvusvahelisi **institutsioone ja eksperte aktiivselt** toetama ja seadustama reformiprotsesse ning kasutab oma eksperditeadmisi õigusriigi küsimustes. Reformid peaksid põhinema **kvaliteetsetel reformistrateegiatel**, mis tuginevad lahendamist vajavate küsimuste tiptasemel analüüsile. Tarvis on täpsemini hinnata **reformide tegelikke tulemusi/mõju** ja seda, kuidas kodanikud neid tajuvad. EL toetab ja suurendab asjaomaste riiklike institutsioonide suutlikkust pakkuda **õigusalast koolitust** väärtuste ja normide kohta, mida õigusküsimuste spetsialistid, nagu kohtunikud ja prokurörid, peavad oma töös järgima.

Selles kriitilises valdkonnas edendab EL **õigusriigikultuuri**, kaasates aktiivselt kodanikuühiskonda ja äriühinguid ning tugevdades koostööd ELi sidusrühmadega.

4.2.2. Korruptsiooni ja majanduskuritegevuse tõkestamine

Korruptsioon kahjustab õigusriiki ja ühiskonna kestlikku arengut. Uued **digitaalsed korruptsioonivastased vahendid** aitavad rikkumisi paremini **ennetada ja avastada** ning viimastel aastatel on loodud mitu spetsiaalset korruptsiooni tõkestamise asutust¹⁰. Sellest hoolimata on vaja rangemaid norme, et **tõhustada majanduskuritegude uurimist ning nende eest süüdistuse esitamist ja karistamist**, mis näitaks, et korruptsioonivastased ja õiguskaitseasutused on sõltumatud ja **töötavad tulemuslikult**. EL toetab tulemustele suunatud õigus- ja institutsioonilist raamistikku, keskendudes **suurkorruptsioonile**, ning pöörab erilist tähelepanu **riigihangete** valdkonnale. Sellega seoses uuritakse põhjalikult digilahenduste potentsiaali riigihankesüsteemide jälgitavuse ja läbipaistvuse parandamisel. Samuti aitab EL partnerriikidel suurendada usaldusväarsust ja vastutust kõigil avaliku halduse tasanditel.

Korruptsioon on laiema kuritegude rühma, nimelt **majanduskuritegevuse** üks paljudest aspektidest. Partnerriigid peavad suurendama oma jõupingutusi, et luua kindel ja tulemuslik raamistik majanduskuritegude tõkestamiseks. Sellega seoses on tegelike tulusaajate registrid **rahapesu vastu võitlemisel** väga tähtsad. Idapartnerite jaoks on tähtis luua töökindlad kriminaaltulu sissenõudmise raamistikud, sealhulgas toimivad **kriminaaltulu sissenõudmise talitused**, mis suudavad jälitada ja tuvastada kuritegelikku vara. See on väga tähtis ebaseadusliku vara arestimiseks ja konfiskeerimiseks ning kuritegelikul teel saadud tulu sissenõudmiseks, mis on tähtis vahend organiseeritud kuritegevuse tõkestamisel.

4.2.3. Organiseeritud kuritegevuse tõkestamine ja julgeoleku tugevdamine

Üks ühine probleem laiemas julgeolekuvaldkonnas on **organiseeritud kuritegevus**. Sellega seoses jätkab EL järgmiste meetmete toetamist: i) tihedam **koostöö ELi justiits- ja siseküsimuste asutustega**; ii) **julgeolekusektori reform**; iii) **võitlus inimkaubanduse ja ebaseaduslike kaupadega** (eelkõige uimastite ja tulirelvadega) **kauplemise vastu ning iv) integreeritud piirihaldus**, mis parandaks partnerriikide survetaluvust ja suurendaks nende vastupanuvõimet. EL jätkab koostööd partnerriikidega **kübervastupidavusvõime** valdkonnas. Lisaks on äärmiselt tähtis luua küberkuritegevuse tõkestamise toimiv ja jõustatav raamistik, mis põhineks Euroopa Nõukogu Budapesti konventsioonil.

Jätkuv koostöö partnerriikide ja **ELi kodanikukaitse mehhanismi** vahel ning partnerriikide vahel on väga tähtis loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud õnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise tõhustamiseks. Lisaks takistavad lahendamata konfliktid jätkuvalt regiooni arengut. Kokkulepitud läbirääkimisformaaside ja -protsesside kohaselt on EL võtnud endale kohustuse edendada nende **konfliktide** rahumeelset lahendamist. Olles teadlik mõjust, mida see võib avaldada majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, tugevdatakse ühismeetmete abil naiste ja noorte rolli rahu kindlustamisel, et rõhutada ELi poliitilist pühendumist naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava¹¹ rakendamisele piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil. Eelkõige jätkab EL jõupingutusi, et aidata ennetada konflikte, suurendada usaldust ja hõlbustada konfliktide rahumeelset lahendamist läbirääkimiste teel. EL jätkab ka konfliktidest mõjutatud riikide elanike abistamist, et suurendada nende vastupanuvõimet. Tugevdatakse ka **julgeolekualaseid dialooge ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) alast praktilist koostööd**, et suurendada partnerriikide panust Euroopa tsiviil- ja sõjalistesse missioonidesse ja operatsioonidesse. EL kavatseb pakkuda partnerriikidele koolitus- ja suutlikkuse suurendamise võimalusi, sealhulgas vajaduse korral hübriidohtudega toimetuleku valdkonnas.

¹⁰ Kõik partnerriigid on ratifitseerinud ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni.

¹¹ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/720/18/PDF/N0072018.pdf?OpenElement>

4.3. Üheskoos keskkonna- ja kliimaalase vastupanuvõime poole

Euroopa rohelises kokkuleppes on selgelt välja toodud, et keskkonna- ja kliimaprobleemid nõuavad ELilt ja partnerriikidelt kiireloomulisi meetmeid. Majanduse ja kaubandusmudelite ajakohastamine aitab vähendada kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu. See on vajalik ka arvestades saavutusi majandusliku integreerimise valdkonnas ning tarbijate muutuvaid eelistusi ELis ja idapartnerluse riikides. EL jätkab partnerriikide kaasamist üha keerukamatesse ja kõrgtehnoloogilisematesse majanduslikesse väärtusahelatesse, kujundades samal ajal ümber enda majandust. Ühtlasi aitab EL partnerriikidel anda oma riiklikult kindlaksmääratud panuse Pariisi kliimakokkuleppesse ning ajakohastada oma majandust, vähendades CO₂ jalajälge, liikudes kliimanetraalsuse suunas ja olles samal ajal teadlik investeerimisprobleemidest. Muutustega seoses on partnerriigid mitmel foorumil väljendanud oma toetust Euroopa rohelises kokkuleppes esitatud terviklikule lähenemisviisile. Sama tähtis on rakendada Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku ja suurendada jõupingutusi kliimamuutustega kohanemiseks.

EL teeb koostööd partnerriikidega, et muuta regioon õiglaseks ja jõukaks ühiskonnaks, millel on nüüdisaegne, ressursitõhus, puhas, ringluspõhine ja konkurentsivõimeline majandus, ning suurendada samal ajal ühiskonna **vastupanuvõimet keskkonnoahtudele ja kliimamuutustele**, sealhulgas loodusvarade säästvama kasutamise kaudu. Regioonis suureneb keskkonda ja kliimamuutusi käsitleva tegevuskava tähtsus. Üldsus nõuab järjest enam, et on vaja: i) parandada õhu ja vee kvaliteeti; ii) tulemuslikult majandada jäätmeid, maad ja veevarusid ning iii) reageerida äärmuslikele ilmastikunähtustele ning ebaseaduslikule metsaraiele ja metsade hävitamisele. See on ka hea võimalus hoogustada tegevust uuenduslikes valdkondades. Mitu partnerriiki on vastu võtnud rohemajanduse tegevuskavad ja pikaajalised strateegiad, mida nad soovivad kiirendada. Samuti kaaluvad erasektori partnerid üha enam keskkonnahoidlikuma ringmajanduse võimalusi ja soovivad tegeleda kliimamuutustest tingitud riskidega. Partnerriigid saavad juba praegu kasutada Copernicuse andmeid ja teenuseid, mis on vabalt ja avalikult kättesaadavad, et toetada teadlike otsuste tegemist regioonis.

Idapartnerlus peab seega: i) tõhustama meetmeid valdkondades, mis on inimeste tervise ja heaolu seisukohast kriitilise tähtsusega; ii) suurendama majanduse ressursitõhusust; iii) arendama uusi keskkonnahoidlikke töökohti ja rohemajandusele üleminekuga seotud majanduslikke võimalusi; iv) arendama kohalikke ja taastuvaid energiaallikaid ja v) haldama loodusvarasid nii, et kestlikkus oleks maksimaalne. **EL toetab seda üleminekut, võttes nõuetekohaselt arvesse ülemaailmseid probleeme ning keskkonna- ja kliimaalast tegelikkust partnerriikides, kus keskendutakse eelkõige kiiretele, kuid pikaajalise mõjuta lahendustele.**

4.3.1. Kasu inimeste tervisele ja heaolule

Keskkonnaga seotud elukvaliteedi parandamisel on vaja teha suuremaid jõupingutusi, et muuta linnaarendus kestlikumaks ja veelgi parandada selliste **keskkonnateenuste** osutamist, nagu veevarustus ja kanalisatsioon, jäätmekäitlus, haljasalad ja linnaliikuvus. EL toetab selliste meetmete ja poliitika väljatöötamist, mille eesmärk on vältida ja vähendada saastet ning seeläbi vähendada eelkõige õhu-, vee- ja pinnasesaaste ning toksiliste ainete kahjulikku mõju tervisele, võttes aluseks ELi nullsaaste eesmärgi. EL tugevdab toetust hoonete **energiatõhususe** suurendamiseks, mis on tähtis kütteostuvõimetuse leevendamiseks ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks. Hoonete renoveerimise soodustamiseks erasektori rahaliste vahendite ligimeelitamise kaudu võiks kasutada uuenduslikke rahastamisvahendeid (nt energiatõhususe lepingud, maksu- ja arvetepõhine rahastamine). EL toetab **taastuvate energiaallikate** arendamist, eelkõige selleks, et kiirendada söe kasutamise piiramist, mis on tähtis õhusaaste vähendamiseks. EL jätkab vahendite kasutuselevõttu ja energiatõhususe kõrgetasemelise algatuse rakendamist koos rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, et ajakohastada energiaalaseid õigusakte ja kehtestada arukas reguleeriv raamistik, millega edendatakse energiatõhusust ja taastuvenergiat

keskkonnahoidlike rahastamiskavade ja erasektori kaasamise kaudu. Seejuures määratakse kindlaks meetmed saastuse all kõige rohkem kannatavate linnade või piirkondade ümberkorraldamiseks.

Rahvatervise valdkonnas toetab EL partnerriike meditsiinirajatiste ja e-tervise ajakohastamisel, meditsiinitöötajate koolitamisel ja taskukohase arstiabi pakkumisel ning juurdepääsu võimaldamisel kõigile ühiskonnaliikmetele. See hõlmab nakkushaiguste ja mittenakkuslike haigustega parema toimetuleku toetamist, sealhulgas näiteks koroonaviirushaiguse (COVID-19) puhul.

4.3.2. Ringmajandus

Tegevuse peamine eesmärk on hõlbustada üleminekut ressursitõhusale ja ringluspõhisele majandusele. Raiskava tootmise vähendamine on peamine lähtepunkt konkurentsivõime suurendamiseks suhteliselt väikeste kuludega. Uute majanduslike võimaluste ja konkurentsivõime aspektist edendab EL rohelist ringmajandust, tuginedes hiljutise poliitilise dialoogi tulemustele. EL toetab selle valdkonna ettevõtjaid ja ettevõtjatevahelisi kontakte. **Ringmajandusega** seotud välivisiidid toimuvad riikide taotlusel. Jätkatakse tööd säästva tootepoliitika, ökoinnovatsiooni, laiendatud tootjavastutuse, muude jäätmete vältimise ja vähendamise viiside, jäätmekäitluse, keskkonnahoidlike riigihangete ja tarbijate parema teavitamise edendamisel. EL teeb partnerriikidega koostööd, et reformida mitut ressursimahukat sektorit, nagu plastmaterjalid, tekstiil ja ehitus. Hoolikalt tehakse kindlaks keskkonnahoidlike töökohtade loomise võimalused. Peamistes sektorites tehakse võimalike meetmete analüüs, mille eesmärk on edendada töökohtade loomist ja konkurentsivõimet rohelise ringmajanduse kaudu.

4.3.3. Majanduse loodusvarade baas

Koostöö üks peaesmärke on peatada **elurikkuse** kadu. See hõlmab raadamise ja kõrbestumise tõkestamist, konkreetsete liikide kaitseks meetmete võtmist ning kaitsealade laiendamist ja tulemuslikku haldamist. See tähendab ka koostööd muude valdkondadega, et vähendada kahjulikku mõju, mida inimtegevus elurikkusele avaldab. Meie majanduse alustalaks olevate loodusvarade säilitamiseks teeb EL täiendavalt koostööd naaberriikidega, et parandada vee kvaliteeti ja kättesaadavust ning tõhustada kontrolli ja järelevalvet kalapüügi üle, piirates sellega ülekasutust. Veemajanduskavasid laiendatakse kõikidele vesikondadele. Jätkame koostööd, et kasutada ära **toorainesektori** potentsiaali aidata kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, tõkestada raadamist ning parandada metsade säästvat majandamist, kaasa arvatud CO₂ pikaajalise talletamise ja fossiilkütuste alternatiividena. Kavas on teha jõupingutusi ebaseadusliku metsaraie vähendamiseks ja puidu jälgitavuse saavutamiseks. EL toetab **säästvat põllumajandust, kalandust ja toiduohutust** teadmussiirde ja innovatsiooni kaudu, eelkõige suure kasuteguriga sektorites. Samuti kindlustab EL jätkuvalt põllumajandustootjate ja kalurite kohta väärtusahelas, parandades samal ajal elukvaliteeti maa- ja rannikupiirkondades.

4.3.4. Keskkonnahoidlikumat majanduskasvu toetav poliitika ja juhtimine

Edu saavutamiseks peavad partnerriigid rohkem investeerima järgmistesse valdkondadesse: i) **keskkonnaalane juhtimine**; ii) poliitika ja investeerimise usaldusväärne kavandamine; iii) õigusaktide rakendamiseks ja jõustamiseks vajalik haldussuutlikkus; iv) üldsuse parem juurdepääs teabele, teadlikkuse suurendamine ja osalemine ning v) paremini kohandatud ja tulemuslikumad rahastamismehhanismid. See nõuab tugevat poliitilist dialoogi ja kõigi sidusrühmade, sealhulgas asjaomaste parlamendikomisjonide paremat teavitamist. Tähtis on ka **teadlikkuse suurendamine**, sealhulgas koostöö kaudu kodanikuühiskonnaga. EL toetab senisest rohkem liikmesriikide ja partnerriikide temaatilisi juhtrolle konkreetsetes valdkondades, et soodustada ajakohase poliitika ja tavade kiiremat rakendamist ning

suurendada riikide isevastutust. **Musta mere ühine merendusala tegevuskava**¹² toimib piirkondliku juhtimisraamistikuna.

4.3.5. Energiajulgeoleku ja tuumaohutuse suurendamine

Energiajulgeoleku tõhustamiseks on vaja energiaallikate jaotuse mitmekesistamist, ennekõike taastuvate energiaallikate abil. Partnerriigid on pädevad **otsustama oma energiaallikate jaotuse üle**, et saavutada enda kliimaeesmärgid. Mõned riigid võivad oma eesmärkide saavutamiseks valida vähese CO₂ heitega energiaallikaks tuumaenergia. Sellega seoses jätkab EL panustamist **rahvusvahelise tuumaohutuse suurendamisse**. ELi kui teerajaja roll siduvates tuumaalastes õigusaktides on aluseks edasisele kahepoolsele teabevahetusele. Jätkame tuumarajatiste vastupidavustestide vastastikust hindamist ja järelmeetmete võtmist. **EL jagab ka oma kogemusi** dekomisjoneringimise, radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja kiirguskaitse valdkonnas. Partnerriikide osalemine ELi keskkonnaseires (EURDEP) ja teabevahetuses kiirgus- või tuumaavariide korral (ECURIE) on samuti väga tähtis.

4.3.6. Kestlikule ja arukale liikuvusele ülemineku kiirendamine

Transport peab muutuma säästvamaks ja idapartnerluse transpordipoliitikat tuleks ajakohastada, et tagada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine. Seetõttu teeb EL partnerriikidega üha enam koostööd **keskkonnahoidlike transpordilahenduste** vallas, aidates luua tulevikule orienteeritud arukaid linnu ja luues linnaliikuvuse kavasad, et linnapiirkondade transpordiliigid oleksid integreeritud. Pikas perspektiivis hõlmab see transpordi optimeerimist, sealhulgas **digiülemineku** kaudu.

4.4. Üheskoos vastupanuvõimelise digiülemineku poole

Nagu on märgitud **strateegias „Euroopa digitaalse tuleviku kujundamine“**¹³, toetab tugev digitaalne kohalolek ELi naabruses majanduskasvu ja edendab kestlikku arengut. Sellega seoses investeerib Euroopa Liit kooskõlas ELi õigusaktide ja parimate tavadega veelgi rohkem partnerriikide **digiüleminekusse**. Selles valdkonnas pärast 2020. aastat tehtava töö eesmärk on laiendada digitaalse ühtse turu eeliseid partnerriikidele ning toetada partnerriikide **assotsieerimislepingutes ja muudes kahepoolsetes lepingutes** võetud kohustuste täielikku täitmist. See töö tugineb idapartnerluse **digitaalsete turgude ühtlustamise** poliitilise algatuse ja **EU4Digital** kaubamärgi all käivitatud rakenduskavade edule.

4.4.1. Digitalistu

Kaasaegse andmepõhise majanduse loomine on täielikult võimalik ainult siis, kui kodanikel ja ettevõtjatel on juurdepääs kvaliteetsele elektroonilisele side taristule ja teenustele taskukohaste hindadega. EL toetab jätkuvalt **reguleerivate asutuste** sõltumatuse suurendamist, kui see on asjakohane, ja vajalike regulatiivsete volituste andmist, et võimaldada elektroonilisele side turgude nõuetekohast toimimist partnerriikides. Samuti jätkab EL eelkõige tehnilise abi ja parimate tavade vahetamise kaudu **turvaliste ja väga suure läbilaskevõimega (gigabit kiirusel) lairibataristute** laiendamise toetamist partnerriikides, eelkõige kõrvalistes või hõredamalt asustatud piirkondades, ning nende kasutamise edendamist. Selleks et need teenused idapartnerluse riikide elanikele võimalikult palju kasu tooksid, tuleb tagada nende

¹² https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/press/black-sea-ministers-endorse-common-maritime-agenda_en

¹³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

kättesaadavus taskukohaste hindadega. Sellega seoses toetab EL **rändlus- ja spektrilepingute** rakendamist partnerriikide vahel ja võimaluse korral ELiga.

4.4.2. E-valitsemine

EL toetab ka edaspidi **e-valitsemise** tugevdamist idapartnerluse regioonis, et suurendada avaliku halduse tõhusust, läbipaistvust ja vastutust ning hõlbustada reforme. Sellega seoses toetab EL **e-identimise** süsteemide ja **elektrooniliste usaldusteenuste** õigusraamistike vastuvõtmist idapartnerluse raames kooskõlas ELi õigusaktide ja parimate tavade, et sillutada teed vastastikuse tunnustamise lepingute sõlmimiseks partnerriikide vahel ja ELiga. Seejuures toetatakse standarditud koostalitlusvõimelisi **e-teenuste platvorme**.

4.4.3. Digimajandus ja innovatsioon

EL toetab idapartnerluse riikide valitsusi digitaalse innovatsiooni programmide väljatöötamisel ja väga uuenduslike digitaalsete **idufirmade** kasvu idapartnerluse regioonis, laiendades digitaalse innovatsiooni ja kasvufirmade algatust partnerriikidele. Eelkõige aitab see digivaldkonna idufirmadel ja VKEdel saada paremat juurdepääsu rahastamisele, jõuda paremini ELi turgudele ning tugevdada sidemeid ELi innovatsiooni ökosüsteemidega. ELi juhtprogrammide Copernicus ja Galileo kosmosepõhised andmed ja teenused on juba vabalt kättesaadavad. EL teeb koostööd idapartnerlusriikidega, et nende kasutuselevõttu hoogustada, anda arenemisvõimalusi uuenduslikele idufirmadele ja VKEdele ning lihtsustada ettevõtjate piiriülest koostööd.

EL toetab lisaks partnerriike **digioskuste** lõhe vähendamisel, pöörates erilist tähelepanu soolisele võrdõiglikkusele ja sotsiaalsele kaasatusele.

4.4.4. Kübervastupidavusvõime

EL jätkab partnerriikide **kübervastupidavusvõime** toetamist. Jätkuvalt toetatakse usaldusväärsete õiguslike, poliitiliste ja praktiliste küberturvalisuse raamistike väljatöötamist partnerriikides, tuginedes ELi õigusaktidele ja parimatele tavadele, sealhulgas ELi **küberturvalisuse sertifitseerimise** raamistikule.

4.5. Üheskoos vastupanuvõimelise, õiglase ja kaasava ühiskonna poole

Läbipaistvad, kodanikesked ja vastutustundlikud haldusasutused, samuti vabad ja õiglased valimised on demokraatia jaoks esmatähtsad. Koos kaasad kodanikuühiskonna, vaba, pluralistliku ja sõltumatu meedia ning kodanike õiguste kaitsega on need vastupanuvõimelise, õiglase, kaasava ja demokraatliku ühiskonna peamised koostisosad.

Koostöö partnerriikidega nendes valdkondades on ELi üks peamisi prioriteete. Juurdepääs tõenduspõhisele teabele toetab demokraatlikke süsteeme ja võimaldab inimestel teha teadlikke valikuid. Kuna rändeprobleemide lahendamine on samuti ühine prioriteet, jätkab EL koostööd partnerriikidega, et tagada liikuvus ja inimestevahelised kontaktid turvalises ja hästi hallatud keskkonnas ning kaitsetute rändajate ja pagulaste toetamine.

4.5.1. Avaliku halduse reform ja kodanikuaktiivsus

Avaliku halduse reformi puhul on väga tähtis partnerriikide jätkuv poliitiline tahe tagada, et ametiasutused **kaasavad kodanikke otsuste tegemisse**. EL toetab kaasavat ja tõenduspõhist poliitikakujundamist ning usaldusväärset avaliku sektori finantsjuhtimist, et parandada inimestele ja ettevõtetele osutatavaid teenuseid. Partnerriigid peavad muutma oma avaliku teenistuse **professionaalsemaks** ja suurendama vastutust kõigil valitsustasanditel. Avaliku halduse reform, sealhulgas läbipaistvusega seotud küsimused, on samuti majanduskasvu üks peamisi tõukejõudusid ja võib vähendada korrupsiooniohtu, näiteks e-valitsemise lahenduste

abil. Peale selle kaaluvad EL ja partnerriigid **üksteiselt õppimise** tõhustamist, sealhulgas idapartnerluse avaliku halduse kooli kaudu. Reformide rakendamise järelevalve on endiselt väga tähtis ning kodanikuühiskonnal peaks selles olema suurem roll.

4.5.2. Kodanikuühiskond ja noorte osalemine

Tuginedes seni võetud uuenduslikele meetmetele ja kohustustele, toetab EL veelgi enam **kodanikuühiskonna organisatsioonide**, eelkõige rohujuuresandi organisatsioonide **suutlikkust** osaleda sisukalt poliitikakujundamise protsessides ja poliitilises dialoogis ning edendada reforme ja avalikku vastutust. EL arendab edasi strateegilisi partnerlusi peamiste organisatsioonidega, et tugevdada koostööd, arendada kodanikuühiskonna aktivistide juhtimisoskusi ning teha koostööd sotsiaalpartneritega (ametiühingud ja tööandjate organisatsioonid). Toetamist leiavad ka sotsiaalne innovatsioon ja sotsiaalne ettevõtlus. Koostöö partnerriikidega kodanikuühiskonna jaoks soodsa keskkonna loomisel on otsustava tähtsusega. Idapartnerluse kodanikuühiskonna foorum on jätkuvalt tähtis partner kodanikuühiskonna rolli edendamisel poliitilises dialoogis.

EL keskendub üha enam ka **noorte osalusele ja juhtimisele**. Programm „Erasmus+“ ja **Euroopa solidaarsuskorpus** annavad noorele põlvkonnale mõjuvõimu, toetades kaasava ja tõendus põhise noortepoliitika loomist, arendades oskusi ning aidates kaasa vabatahtlikule tegevusele ja koostööprojektidele. Tugevdatakse **kodanikuühiskonna stipendiumide kava** ja **Euroopa noortesaadikute** algatust, et aidata noortel paremini arendada põhipädevusi ja -oskusi, sealhulgas teadlikkust vajadusest tegeleda soolise ebavõrdsusega, ning osaleda aktiivselt demokraatlikus elus ja edendada kodanikuaktiivsust. **Idapartnerluse noortefoorumil** on edaspidi veelgi suurem roll ja see integreeritakse tihedamalt struktureeritud noortepoliitika dialoogi idapartnerluse noortenõukogude võrgustikus, mis on välja töötatud ELi-sisese noorte struktureeritud dialoogi eeskujul.

4.5.3. Sõltumatu meedia ja faktipõhine teave

Hästi toimivas **meediakeskkonnas** saavad sõltumatud ajakirjanikud, kodanikuühiskond ja üksikisikud toimida kontrolli- ja tasakaalustussüsteemina ning nõuda valitsuselt vastutustundlikkust. Täpsele ja faktipõhisele teabele juurdepääsu tagamine kõikidele võimaldab inimestel teha teadlikke otsuseid ja osaleda aktiivselt demokraatlikus protsessis. EL toetab sõltumatuid meediaväljundeid, mis toodavad kvaliteetset ja mitmekesist sisu. **Väärinfovastase tegevuskava**¹⁴ vastuvõtmisega 2018. aasta detsembris kehtestas EL tugeva raamistiku **väärinfo ohtude tõrjumiseks ELis ja väljaspool seda**. Tulevikku vaadates peaksid kõik asjaosalised, sealhulgas ELi institutsioonid, ELi liikmesriigid, partnerriigid, ettevõtjad ja kodanikuühiskond, jätkuvalt osalema sõltumatute faktikontrolliteenuste laiendamises ja meediapädevuse edendamises. Keskse tähtsusega on ka koostöö tugevdamine kodanikuühiskonnaga väärinfo tõkestamisel.

4.5.4. Inimõiguste kaitse

EL toetab jätkuvalt partnerriike inimõiguste edendamisel, aidates muu hulgas tagada igapäevase ja täiel määral kodaniku- ja poliitilised õigused, samuti majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused. EL tõhustab võitlust igasuguse diskrimineerimise vastu soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. EL toetab partnerriike **ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamisel** ning paremini ligipääsetavate toodete ja teenuste arendamisel. EL jätkab ühtlasi partnerriikide toetamist **vähemuste hulka kuuluvate isikute ja konfliktidest mõjutatud elanikkonnarühmade õiguste austamise tagamisel ning soolise võrdõiguslikkuse edendamisel**.

¹⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/action_plan_against_disinformation.pdf

Eraelu puutumatus ja **andmekaitsega** seotud põhiõiguste kõrgetasemelise kaitse tagamiseks jätkab EL koostööd idapartnerlusriikidega, et soodustada edasist lähenemist ELi ja rahvusvahelistele andmekaitsestandarditele ning hõlbustada seeläbi kaubavahetust ja õiguskaitsealast koostööd.

4.5.5. Liikuvus

Liikuvuse ja inimestevaheliste kontaktide tagamiseks turvalises ja hästi hallatud keskkonnas on esmatähtis olemasolevate **viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute** edukas rakendamine, samuti asjaomaste viisanõude kaotamise kriteeriumide pidev täitmine. Kaalutakse võimalust alustada uusi viisanõude kaotamise dialooge ülejäänud riikidega, kelle kodanikel on ELi reisimiseks vaja viisat, tingimusel et kehtestatakse hästi hallatud ja turvalised liikuvustingimused, sealhulgas viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute rahuldava rakendamise kaudu. Seda täiendavad tasakaalustatud ja vastastikku kasulikud **liikuvuspartnerlused** tagavad kestliku kaasamise. Kaalutakse partnerriikide vahelisi ning idapartnerlusriikide ja ELi riikide vahelisi **tööjõurände** algatusi, mille eesmärk on luua partnerlusi, et edendada seaduslikku rännet ja liikuvust, tõhustada koostööd ning oskuste ja pädevuste vastastikust rikastamist, võttes samal ajal arvesse ajude äravoolu mõju partnerriikide inimkapitalile. Selleks et aidata inimestel ja kaupadel liikuda üle piiride, tugevdatakse tehnilist ja halduskoostööd **integreeritud piirihalduse** valdkonnas.

5. STRATEEGILINE KOMMUNIKATSIOON, JUHTIMINE JA RAKENDAMINE

5.1. Strateegiline kommunikatsioon

Strateegiline kommunikatsioon on vastupanuvõime suurendamisel otsustava tähtsusega ning kodanike teenistuses olevate poliitikakujundajate põhiülesanne. Idapartnerluses on viimastel aastatel pööratud suurt poliitilist tähelepanu üleskutsele kasutada kommunikatsioonis jõulisemat ja strateegilisemat lähenemisviisi, seda ka ELi väärtuste vastu suunatud väärinfo levimise tõttu. Euroopa Komisjoni talituste ja Euroopa välis teenistuse ühise töö eesmärk on seega elavdada ELi teavitustegevust partnerriikides selgete, konkreetsetel lugudel põhinevate ja kohandatud sõnumite kaudu ning suurendada teadlikkust **ELi poliitika ja meetmete positiivsest mõjust** inimestele kogu regioonis, kasutades selleks üldsõnumit „Üheskoos oleme tugevamad“. Euroopa Liit on astunud ka suuri samme ELi nähtavuse parandamiseks, minnes projektipõhiselt teabevahetusele üle riiklikule ja **temaatilisemale kampaaniapõhisele kommunikatsioonile**, et vältida kaubamärgi killustumist. ELi meetmeid tähistatakse süstemaatiliselt kaubamärgiga „EU4“ (nt EU4Energy, EU4Business, EU4Digital ja EU4Georgia). Kaubamärgi arendamine on paindlikult võimaldanud ka riigipõhist positsioneerimist (nt Ühine edasimineku Ukrainas). Keskendutakse **peamiste mõjutajate**, näiteks noorte **teavitamisele**, et aidata edendada ELi väärtusi ja tegevust partnerriikides. Näiteks algatuse „Euroopa noortesaadikud“ kaudu kaasatakse 740 noort, kes levitavad positiivseid sõnumeid ELi kohta kohalikes kogukondades. Selline jõulisem ja kooskõlastatud lähenemisviis on parandanud idapartnerluse riikide kodanike arusaamist EList ja **suurendanud ELi usaldusväärset** nende silmis¹⁵.

Idapartnerluse tulevikku käsitlev struktureeritud konsultatsioon näitas sidusrühmade ja kodanike **laialdast konsensust ja ootust** jätkata tööd **edukate algatustega ja neid tugevdada**, et muuta ELi kommunikatsioon strateegilisemaks ja mõjukamaks vastusena ELi väärtuste vastu suunatud väärinfo levikule.

¹⁵ Iga-aastased arvamusküsitlused, mida tehakse Euroopa Komisjoni projekti „ELi idanaabrid“ raames, näitavad, et partnerriikide kodanike positiivne suhtumine ELi on pidevalt suurenenud, kusjuures 2019. aastal suhtus ELi positiivselt 52 % kodanikest (7 protsendipunkti rohkem kui 2016. aastal). Kokku 67 % elanikest (juurdekasv 4 %) usub, et nende riigi ja ELi suhted on positiivsed ning EL on 58 % kodanike jaoks jätkuvalt kõige usaldusväärsem välisinstitutsioon.

Euroopa Liitu ja selle suhteid partnerriikidega käsitlev kommunikatsioon peaks põhinema **isevastutusel ja ühisel vastutusel** nii **ELi liikmesriikide kui ka partnerriikide** kodanike ees. Sellega seoses peaksid ELi liikmesriigid, partnerriikide valitsused, kohalikud omavalitsused, ELi rahastatavate projektide rakenduspartnerid ja ELi institutsioonid (sh ELi delegatsioonid) **ühiselt** kujundama sõnumeid selle kohta, millist kasu annab koostöö, mis tugineb ühistele poliitilistele prioriteetidele ja ELi maine edendamisele regioonis. Kommunikatsioon peaks jääma **ühise Euroopa narratiivi** raamistikku, põhinema **ühistel väärtustel** ja koostööst tuleneval kasul inimeste elule.

Tõhustada tuleks koostööd inimestega **kohalikul tasandil** ning rahvus- ja vähemuskeeltes, ka vene keeles, et parandada arusaamist ELi väärtustest, poliitilistest prioriteetidest ja tegevusest. Teavitustegevuses keskendutakse **peamistele arvamuskujundajatele ja arvamusliidritele** (muu hulgas kohalikele omavalitsustele, usujuhtidele ja õpetajatele õppekõlastuste, kohalike aruteluforumite ja koolituste kaudu), et teha ELi sõnum piirkondades kuuldavaks.

Teavitustegevus **noorte** seas hoogustub, näiteks Euroopa Liidu alase õpingute edendamise kaudu eri haridustasemetel. Toetatakse ELiga seotud teabe lisamist koolide õppekavadesse.

5.2. Juhtimine ja rakendamine

Idapartnerluse mitmepoolne läbivaadatud struktuur, mis võeti vastu 2017. aasta tippkohtumisel, on kasulik raamistik regulaarsete kohtumiste ja vahetuste kaudu toimuvaks teabevahetuseks ja koostööks. Nagu enamik sidusrühmasid on konsultatsioonide käigus kinnitanud, on **praegune raamistik toimiv ja seda tuleks rakendada ka edaspidi**, tehes vajalikke muudatusi selle kooskõlla viimiseks käesolevas ühisteatises esitatud peamiste poliitikaeesmärkidega pärast 2020. aastat. **Keskendutakse olemasolevate struktuuride tulemuslikumaks muutmisele**. Üks idapartnerluse struktuuri platvormide ja paneelide esmaseid ülesandeid on **kujundada edasisi samme käesolevas ühisteatises esitatud prioriteetide alusel**.

Käesolevas ühisteatises esitatud prioriteetidid on aluseks ka **ELi abi tulevasele kavandamisele aastateks 2021–2027** ning ELi ja partnerriikide ühisdokumentidele, milles sätestatakse ühised prioriteetidid (nt partnerluse prioriteetidid ja assotsieerimiskavad). Ajakohastatud poliitika raames jätkavad EL ja partnerriigid ühiste ettevõtmiste ja meetmetega ning neile antakse vajaduse korral toetust, suurendatakse suutlikkust ja jagatakse teadmisi konkreetsete eesmärkide ja poliitika kohta. Kohapeal rakendatakse piirkondlikke programme rahvusvaheliste finantseerimisasutuste rahalise ja logistilise toetuse abil. Tagada tuleks kõigi ELi sekkumiste sidusus ja vastastikune täiendavus ning selge seos poliitika ja programmitöö, sealhulgas tulevaste Interreg NEXT programmide ja muude territoriaalse koostöö programmide vahel.

Kodanikuühiskonna organisatsioonidel on tähtis roll ELi suhtes positiivsete sõnumite levitamisel väljaspool pealinnu ning püsivate tulemuste ja paremate teenuste tagamisel kohalikele elanikele. Osana uuest lähenemisviisist partnerriikide kodanikuühiskonnale on EL sõlminud peamiste kodanikuühiskonna organisatsioonidega partnerluse raamlepingud, et paremini suunata toetust ja suurendada mõju. Suuremate toetuste andmine nende põhiliste partnerite kaudu peaks veelgi tõhustama teavitustegevust idas, sealhulgas väiksemate kohalike organisatsioonide kaudu, kes tegutsevad kohalikes keeltes.

EL teeb süsteemsemalt koostööd **idapartnerluse eksperdirühmadega**. See toetab nende riikide haridus- ja teadlikkuse suurendamise algatusi ning tagab inimeste parema informeerituse ja seega tõenäolisema toetuse arengureformidele.

EL kavatseb veelgi tugevdada oma **partnerlust rahvusvaheliste finantseerimisasutustega**, kasutades paremini ära EFSD tagatistest tulenevaid võimalusi, et suurendada meie

partnerriikide vastupanuvõimet ja tugevdada erasektorit, täites samal ajal assotsieerimislepingutest ja muudest kahepoolsetest lepingutest tulenevaid kohustusi.

EL tugevdab ka ühist vastutust ja partnerlust ELi riikide vahel, et paremini toetada ambitsioonikat reformikava. Sel viisil saavad partnerriigid kasu ELi oskusteabest ja kogemustest.

6. KOKKUVÕTE JA EDASISED SAMMUD

Hiljutises struktureeritud konsultatsioonis rõhutati selgelt, et idapartnerluse jätkuv edu sõltub ühise **vastutuse** suurendamisest, **ambitsioonika** reformikava tugevdamisest ja **ühiste probleemide lahendamisest**. ELi liikmesriikidel, partnerriikidel ja kodanikuühiskonnal lasub ühine vastutus tagada usaldusväärne ja asjakohane partnerlus, mis toob kasu kogu ühiskonnale. Ühine pühendumine sellele uuele lähenemisviisile toob kasu inimestele kõigis partnerriikides ja aitab kaasa **tugevama Euroopa ülesehitamisele maailmas**.

Käesolevas ühisteatises tehakse ettepanek tugevdada peamise eesmärgina **vastupanuvõimet** ning EL, selle liikmesriigid ja partnerriigid teevad koostööd, et saavutada idapartnerluse pikaajalised poliitilised eesmärgid 2020. aastale järgnevaks perioodiks:

- üheskoos vastupanuvõimelise, kestliku ja integreeritud majanduse poole;
- üheskoos vastutustundlike institutsioonide, õigusriigi ja julgeoleku poole;
- üheskoos keskkonna- ja kliimaalase vastupanuvõime poole;
- üheskoos vastupanuvõimelise digiülemineku poole;
- üheskoos vastupanuvõimelise, õiglase ja kaasava ühiskonna poole.

Euroopa Ülemkogul, Euroopa Parlamendil ja nõukogul palutakse heaks kiita käesolev ühisteatis, mis esitatakse ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Seda arutatakse ka partnerriikidega, pidades silmas 2020. aasta juunis toimuvat idapartnerluse tippkohtumist.

Idapartnerluse tippkohtumisel antakse volitused töötada välja uued konkreetsed eesmärgid, tuginedes praegusele tegevuskavale, et viia ellu käesolevas dokumendis esitatud soovitusel. Seepärast on 2020. aasta teisel poolel põhiülesandeks eesmärkide kujundamine 2020. aasta järgseks perioodiks.